

Posamezne številke:
Navadne Din —75,
ob nedeljah Din 1.50.

"TABOR" izhaja vsak dan, razven
nedelje in praznikov, ob 18. uri s
datumom naslednjega dne ter stane
mesečno po pošti D 10.—, za ino-
zemstvo D 18.—, dostavljen na dom
D 11.50, na izkaznice D 10.—,
inacrat po dogovoru.

Naroča se pri upravi "TABORA",
MARIBOR, Jurčičeva ulica št. 4.

518

Knjizica licja
Ljubljana

Plačana v gotovini.

TABOR

Posamezne številke:
Navadne Din —75,
ob nedeljah Din 1.50.

UREDNIŠTVO se nahaja v Mar-
iboru, Jurčičeva ul. št. 4, I. nad-
stropje. Telefon interurb. št. 276.
UPRAVA se nahaja v Jurčičevi
ulici št. 4, pritličje, desno. Tele-
fon št. 24. — SHS poštnoštevnica
razreda št. 11.787.

Na naročila brez denarja se ne
ozira. — Rokopisi se ne vračajo.

Leto: III.

Maribor, petek 20. oktobra 1922.

Številka: 238.

V borbi za predsedstvo narodne skupščine.

Klerikalci zahtevajo podpredsednika. Beograd, 19. oktobra. (Izv.) Snoči se je vrnil v Beograd predsednik narodne skupščine, dr. Ivan Ribar, ki je bil na pogrebu svoje matere v Karlovcu.

Beograd, 19. okt. Kako se doznava, se bodo danes sestali zastopniki vseh parlamentarnih skupin v svrhu sestave kompromisne liste za volitve parlamentarnega predsedništva. Tega sestanka se bodo udeležili zemljoradnički le tedaj, ako se bodo izrekli radikalni proti dr. Ribarju. V tem primeru bodo ponovno kandidirali Vojo Lazič. Jugoslovanski klub bo na svoji jutranji seji določil dva člana, ki naj se pogajata z ostalimi skupinami. Kako se doznava, zahtevajo kot močna opozicijska skupina zase mesto podpredsednika.

Beograd, 19. oktobra. Jutri prispe v Beograd dr. Mehmed Spaho, da se posvetuje s svojimi tovariši glede sestave kandidatne liste za predsedništvo narodne skupščine. Kako je znano, nameravajo muslimani kandidirati na mesto podpredsednika dr. Hrasnića. — Ker se strinjajo s kandidaturom dr. Ribarja, ne bodo predlagali lastnih pri-
stajev.

Beograd, 19. oktobra. (Izv.) Včeraj se je razpravljalo v vseh krogih samo o osebi predsednika za drugo zasedanje narodne skupščine. V tej zadevi so se vršila tudi pogajanja trikotanskega odbora radikalne stranke s predsednikom demokratske stranke Ljubo Davidovičem. Radikalci so izjavili, da so odločno proti kandidaturi dr. Ribarja. Zahtevali so od demokratov, naj se potom kompromisa zedinijo glede osebe predsednika, za katerega s svoje strani predlagajo bivšega predsednika provi-

Zakon o priznanju zaslug za osvobojenje.

Beograd, 19. okt. (Izv.) Včeraj popoldne se je sestel odbor, ki ima nalogo, da izdela zakon o priznanju in podpori zaslužnim možem in njih družinam, ki so si pridobili za domovino v osvobodilnih vojnah velike zasluge. Za predsednika odbora je bil izvoljen Dr. Ratin Pešić, za tajnika pa Banić. Zastopnik vlade, minister za konsultantstvo in izenačenje zakonov Marko Trifković je zahteval, naj se razprava o tem zakonu, ki obsega le nekaj kratkih členov, v prvi seji dokonča, da bo lahko že danes predložil zakonski načrt narodni skupščini. Člani odbora so se tej zahtevi iz raznih razlogov proti-

Zbor madžarske stranke.

Novi Sad, 19. oktobra. Prvi zbor novoosnovane madžarske stranke v Jugoslaviji se vrši 29. oktobra v Vel. Bečkereku. Izvolil se bo vodja stranke, razpravljalo se bo o volilni pravici in o madžarskih šolah v Vojvodini.

Znižanje mezd v kovinski in kemični industriji na Češkem.

Moravska Ostrava, 18. oktobra. (Izvirno.) Pri današnjih pogajanjih v Vukovicah je bil sklenjen sporazum. Delavstvo se je izjavilo sporazumnim s 30 odstotnim znižanjem mezd v severnomoravski kovinski in kemični industriji.

Poroka eks-cesarja Viljema bo 5. novembra.

Doorn, 18. oktobra. (Izvirno.) Pri poroki bivšega nemškega cesarja, ki je

Odpor radikalcev proti dr. Ribarju.

zorne poštne uprave Vukičevića. Izjavili pa so, da ne bodo izjavili koncesij, ako bi morda demokratska stranka predlagala Zarka Jakšića. — Davidović je izjavil, da ne more dati končnoveljavnega odgovora, dokler se o stvari ne bo posvetoval s svojim klubom. Medtem pa se doznava, da je Davidović radikalcem kategorično izjavil, da je sprava s Hrvati nujna državna potreba in da smatra odklonitev dr. Ribarjeve kandidature obenem za odklonitev sporazuma s Hrvati.

Beograd, 19. okt. (Izv.) Zastopniki radikalnega kluba so se včeraj pogajali s predsednikom Jugoslovanskega kluba dr. Korošcem, ki pa glede osebe predsednika narodne skupščine ni podal nikakršne določne izjave.

Beograd, 19. oktobra. (Izv.) V vprašanju predsedništva narodne skupščine se je vršila včeraj konferenca med Davidovičem in dr. Ribarjem na eni in med dr. Korošcem na drugi strani. Dr. Korošec je izjavil, da bo Jugoslovanski klub podpiral kandidaturom dr. Ribarja, posebno pa v primeru, ako bi jo bojkotirali radikalci. Če pa bo dr. Ribar skupni kandidat radikalcev in demokratov, bo podpiral Jugoslovanski klub njegovo kandidaturom le tedaj, ako bo njegova skupina dobila v predsedništvu zahtevano mesto podpredsednika.

Beograd, 19. oktobra. (Izv.) Včeraj so se sestali predsedniki opozicijskih parlamentarnih skupin, da se posvetujejo o vprašanju parlamentarnega predsedništva. Po dolgotrajni debati so se zedinili v tem, da morajo ostati v stalnih stikih vse dotlej, dokler se to vprašanje ne reši.

vili in sicer 1. ker tega zakonskega osnutka kralj še ni podpisal in torej še ni sankcioniran, 2. ker tega zakona ni predložil odgovorni minister, temveč kabinetni šef parlamentarnega predsedstva, 3. ker predvideva zakonski osnutek, da se prisodi pomoč le družinam padlih in umrlih Srbov, dočim seveda zahtevajo hrvatski, slovenski in muslimanski člani, da naj se pokovavajo v bodočem panteonu tudi zaslužni Hrvati in Slovenci. Minister Trifković se je uklonil tem zahtevam ter pristal na to, da se odsek jutri ponovno sestane in nadaljuje razpravo.

določena na nedeljo 5. novembra, bo župan mesta Doorn izvršil civilno poroko. Cerkevna poroka se vrši istotam.

BORZA.

Krona notira v Curihu 3.10.

Curih, 19. oktobra. (Izvirno.) Predborza. Pariz 40.30, Zagreb 3.10, London 24.43, Berlin 0.1675, Praga 17.90, Italija 22.85, Newyork 544.0, Dunaj 0.0075, Zg. krone 0.0079, Budimpešta 0.22, Varšava 0.055, Sofija 3.50, Bukarešta 3.42.

Nejasnost glede sklepnega kurza naše valute.

Ob sklepu lista smo prejeli vest, da je sklepni kurz naše krone na curiški borzi 2.35, dočim so vse banke prejele kot predborzni kurz 3.10. Zato glede današnjega kurza krone ni gotovosti.

Sklepi mariborske demokratske organizacije.

Sinoči 18. t. m. je imela krajevna organizacija demokratske stranke v Mariboru sejo, v kateri je po globoki temeljiti razpravi sprejela sledeče sklepe:

I. O položaju demokracije v Sloveniji.

Po podrobnem pretresu vseh dogodkov zadnjega leta je demokratska krajevna organizacija v Mariboru prišla do zaključka, da je oceniti sedajni nastop bivših voditeljev stranke dr. Trillerja in Ravniharja in njih glasilo »Slov. Narod« jednako, kakor svoječasni nastop načelnika klerikalne stranke dr. Šušteršiča zoper njegovo lastno stranko. Vendar smo trdno prepričani, da bode Ljubljčanom stal interes stranke in naroda nad obziri na osebne ambicije bivših uglednih politikov ter se zanesemo na sigurno zmago demokratske stranke tudi v težki borbi za Ljubljano. Mariborska oblastna organizacija, ki je danes popolnoma složna, izjavlja pa, da je danes nujna narodna potreba podrobno lokalno delovanje te organizacije poglobiti in jo obvarovati pred zunanjimi razdiralnimi vplivi, bodisi iz Ljubljane ali Zagreba ali Beograda.

Italija v krizi.

Trst, 17. oktobra.

(n. n.) Italija prebiva te dni krizo, kakršne ni še doživela od tistega časa, kar jo je, ne morda čut pravičnosti in ljubezen do zatiranih narodov, temveč le njen »sacro egoismo«, njena prokleta sebičnost pognala v svetovno vojno. — Država, ki se je že od vsega svojega začetka pa vse dotlej morala boriti z največjimi gospodarskimi težavami, država, ki velikemu delu svojega prebivalstva tudi v najboljših časih ni mogla dajati zaslužka in kruha v svojih lastnih mejah, temveč ga je pošiljala iskati obojega v tuji svet, država, ki sama pridela komaj toliko, da more s svojim lastnim pridelkom preživljati komaj eno tretjino svojega prebivalstva in mora vse drugo uvažati iz inozemstva: ta država se je vrgla v vojno, da razširi svoje meje na škodo svojih sosedov in si je v to svrhu na svoja itak tako šibka ramena navadila ogromno breme vojnih dolgov, milijarde in milijarde. Svetovna vojna se je končala res z njeno zmago. — Kakšna je bila ta zmaga, pač ni treba pripovedovati! — Italija je res dosegla meje, kakor si jih je želela z svoji nenasitnosti, in navdušenje v državi je bilo neizmerno. Segalo je do neba! Ali obenem z navdušenjem zaradi zmage je začelo prihajati še nekaj drugega, kar je onim redkim ljudem v Italiji, ki se niso dali omamiti po vseobčnem zmagoslavju, začelo dvigati lase na glavi: začelo je prihajati spoznanje, da je svetovna vojna, pa naj se je končala še tako zmagovito, vrgla državo v popolno gospodarsko pogubo.

Vsi tisti milijoni laškega prebivalstva, ki so si pred vojno iskali in našli kruha v inozemstvu, so po vojni ostali brez njega, kajti prijateljsko inozemstvo, sicer ne tako težko kakor Italija, ali vendar tudi občutno prizadeto po

II. Stališče glede nemške politične organizacije.

Dovoljena ustanovitev nemškega političnega društva za Slovenijo je brez dvoma z ozirom na nekonsolidirane razmere ob severni narodni meji smatrati kot ogroženje državnega interesa nacionalne jugoslovanske države. Priznavajoča državljanske pravice Nemcem individualno, zahteva demokratska organizacija razpust pre-rano ustanovljenega nemškega političnega društva, ker z malo izjemo nekaj vasi okoli Apač mariborska pokrajina nima avtohtonega etnično nemškega prebivalstva ter bi politično društvo Nemcev pri danih razmerah moglo ustvariti iredento ob narodni meji in zanetiti sčasoma nevarnost nove vojne. Najsigurnejša obramba pred probujajočim se umetnim nemštvom je močna organizacija demokratske stranke, ki se priznava dosledno k jugoslovanskemu narodnemu edinstvu. Zato predlaga krajevna mariborska demokratska organizacija prihodnjemu zboru zupnikov stranke v mariborski oblasti, da pri politični konstelaciji, ki se razvije v narodni skupščini, ostane v organičnih stikih z ono politično splošno državno skupino, ki najzanesljivejše zagamčuje popolno edinstvo naroda in enostavnost narodne jugoslovanske države.

vojni, ni potrebovalo laških delovnih moči, ker je skrhilo svoje lastne potrebe in omejilo proizvodstvo na resnične porabe, bivše neprijateljsko inozemstvo, gospodarski uničeno, in ravno tako tisto, pri katerem se je Italija po vojni s svojim egoizmom na novo osvračala, pa je in ostane zaprt za uvod laške delovne moči. Posledica: brezposelnost, kakor je ni v nobeni drugi državi, upori, stavke, delavski nemiri, po-boji.

Navdušenje vsled slavne zmage pa je imelo še prav posebno posledico, ki se je pojavila menda tudi samo v Italiji, vsaj v tako velikem obsegu. Zmagovalci, to se pravi, bojevniki so se po izvršeni demobilizaciji vrnili v svoja domovanja. Dokler so bili v vojaški suknji, jih je preskrbevala država, ali ko so slekli to suknjo, se je bilo treba lotiti dela, da bi bilo kruha. Bilo pa ni ne enega ne drugega. Kdo naj torej pomaga? Seveda država, ki je dolžna vso hvaležnost tistim, ki so preživljali svojo kri zanj, ali pa tudi ne, in država je tudi storila, kar je mogla. Namestila je tisoče in tisoče teh bivših bojevnikov, a koliko jih je še ostalo! Tam, kjer bi zadostoval en uradnik, jih je po pet, šest! Vkljub temu pa se dogaja dan za dnem, da tudi bojevniki brez zaslužka in brez kruha zasedajo to ali ono ministrstvo, ta ali oni državni urad in se ne umaknejo, dokler ni nanovo nameščenih zopet toliko in toliko novih, seveda popolnoma nepotrebnih moči. Novi milijoni iz državne blagajne!

Povojne razmere so poklicale v življenje fašizem proti bujno vzrastlemu boljševizmu. Strup proti strupu! In zgodilo se je, kar bi se bilo lahko predvidevalo: boljševizmo je padlo, ali zato se je fašizem razpasel v toliki meri, da mu danes ni več kos nobena oblast, nobena vlada, da sam odloča in določa, kar in kakor mu je milo in drago. — Predvsem hoče seveda imeti preskrbo

ljene svoje ljudi, in tisti, ki naj nosi stroške, kdo naj bi bil drug kot zopet država, ki mora biti vendar hvaležna fašistom, da so jo rešili boljševiške nevarnosti!

In ta uboga država, ki ji državni proračun izkazuje nad štiri milijarde primankljaja, ki je na koncu svoje dajatvene zmoglosti, ker že razun zraka, ki ga državljan diha, še neobdavečnega, sploh nima ničesar, na kar bi ne bila že nabila svojih davkov in pristojbin, se zviija poleg vsega tega še v najhujši notranji krizi. Strastne medsebojne strankarske borbe, ki prehajajo v ljute krvave poulčne boje in požige, vseobče preziranje vsake oblasti avtoritete, vlada sile nad zakonom, nad vsako pravico, vse to mora le izpodkopavati ugled države na zunaj in emajevati njen položaj v svetu narodov. Danes se italijanska lira res še vzdržuje na neki višini, ki ji daje prednost pred valuto te ali one države, ali vsa italijanska javnost sama čuti le predobro, da se vzdržuje ta višina le umetno in sicer tudi že z naporom zadnjih moči. Saj vendar notranja vrednost lire zaostaja daleč za notranjo vrednostjo drugih mnogo slabjših valut! V laški javnosti vlada zato moreči občutek, da pride prej ali slej trenutek, ko se bo zrušila ta umetna stavba, in potem? Naj pade lira tudi samo za eno tretjino sedanje vrednosti na mednarodnem trgu, pomenja to za državo, ki mora za dve tretjini svojega prebivalstva, za več kot 25 milijonov ljudi, dobavljati si prehrano iz inozemstva, milijarde izgube, milijarde novih bremen. A takih bremen Italija ne more prenesti!

In ta Italija si v takem položaju privoščja kar naravnost svojo notranjo revolucijo. Tako in nič drugače se mora namreč imenovati sedanjí pogon fašizma za državno oblastjo. »Vladati hočejo Italij« fašisti, vreči hočejo kar preko noči sedanjo vladavino, in proč s sedanjim parlamentom, češ, ker ni več pravi izraz volje naroda — to se pravi, volje fašistov — takoj nove volitve, da zmaga v njih fašisti, z ognjem in mečem, z batinami, samokresi, bombami in požigil Vlada je brez moči proti njim in bo tudi storila, kar zahtevajo oni. Ure sedanjega parlamenta so štete in danes ali jutri ga ne bo več. Z novimi volitvami pa pride fašistovska vladavina, vladavina sile in nasilja na znotraj in na zunaj. Na znotraj brez dvoma brezobzirno zatiranje vsega, kar je v opreki z njihovim pretirano nacionalističkim programom: Gorje tedaj drugim narodnostim in izven fašistovskih organizacij stoječemu delavstvu! Na zunaj pa velika italijanski imperijalizem, ki ga izraža fašizem v imenih: Reka, Dalmacija, Tessin, Nizza in

Koržika! No, tedaj, če ne prej, pa pride tudi plačilo za ta »sacro egoizmo«!

Italija s tako politiko je dozorela za — razsulo!

Politične vesti.

* Minister dr. Žerjav na delu. V prometnem ministristvu se je vršila 17. t. m. konferenca o zastoji železniškega prometa v Sloveniji, oziroma v področju zagrebške direkcije državnih železnic. Minister dr. Žerjav je zahteval, da se zopet sprejmejo v službo vsi oni železničarji, ki so bili svoj čas pod dr. Korošcem vsled neutemeljenih ovadb po nedolžnem kot komunisti odpušteni. — Dr. Žerjav je tudi interveniral pri finančnem ministru, naj se pripravi predlog za popravilo prosvetnega proračuna za Slovenijo, s katerim naj se določijo postavke za nadure profesorjem ter za honorar za proučevanje prostih predmetov. Predlog pride pred finančni odbor.

* Občinske volitve v Ljubljani. Demokratska stranka je 18. t. m. postavila kot prva med vsemi strankami svojo kandidatno listo. Nosilec liste je vseučiliški profesor dr. Milan Vidmar, naš slavni šahist. Ostali kandidati so iz vseh stanov, trgovci, obrtniki, posestniki, uradniki, delavci itd. Lista kaže predvsem, da je demokratska stranka stranka malega človeka, dalje pa tudi, da smatra demokratska stranka občinski odbor za gospodarsko in ne za politično korporacijo. Lista je lep dokaz neokrnjene discipline v stranki čez njene notranje sile.

* Druga seja narodne skupščine se je vršila 18. t. m. Po nekaterih formalnostih se je dopoldanska seja prekinila in nadaljevala ob 5. uri pop. Na vrsti je bilo poročilo odbora deveterice o znani aferi poslancev Benič-Savič, kateri slednji je obdolžil svoj čas pravega, da je hotel njega in druge poslance podkupiti, da bi glasovali za ustavo. Posl. Lazarevič je predlagal, naj skupščina preide preko zadeve na dnevni red, ker je očitno, da se je dogodek pripetil pri čaši vina. Zbornica je predlog sprejela in prešla na drugo točko dnevnega reda.

* Za izvolitev dr. Ribarja predsednikom narodne skupščine so se izrekli tudi muslimani dr. Spahove skupine.

* Pašić o rešitvi vladne krize. V zadnji seji min. sveta je Pašić izjavil, da je vlada v latentni krizi, vendar se pa vprašanje krize ne sme odpreti pred kumanovimi in praškimi slavnostmi. Do demisije in rešitve vladne krize pride torej še le pričetkom prihodnjega meseca. Stvorila se bo skoro gotovo koalicijska s skrajšanim delovnim programom, ki bo obsegal tudi uradniško

vo veselim licem. Ona se odricala svega nepotrebnega, da bi stvorila za muža ma i prosti, no ipak tako potrebni komfort za umni rad. Ona mu je prena potrebi prepisivala, ertala, čitaja, i lila podsetnik predjenog.

Prošlo je pet minuta teškog čutanja, narušavanog, dosadnim neravnomernim kucanjem budiinika, odavno poznatog i već mrekog: jedan, dva tri — tri: dva čista udara a treći sa promuklim udarom. Almazov je sedeo, ne skidajući ogrtač i kapu, okrenuvši se u stranu.... Vera je stopala na dva koraka od njega, takodje čuteći, sa stradanjem na lepom, nervnom licu. Naposljetku progovorila je prva, sa takvom oprežnošću, sa kojom govore samo žene kraj postelje bliskog a teško bolesnog čveka....

— Kolja, nu kako si prošao?... Hrdjavo?

On je slegnuo plećima i nije odgovorio.

— Kolja, našli su da ne valja tvoj crtez? Reci, sve jedno, zajedno ćemo prosuditi.

Almazov se oštro okrenil ženi i počeo da govori vatreno i razdraženo, kako se obično govori, pričajući dugo pri-tajenu uvredu.

— Nu da, nu da, ne valja, ako hoćeš baš da znaš. Zar sama ne vidiš? Sve je otišlo do djavola! Sve to djubre — i on je zlobno gurnuo nogom torbu sa crtežima — sve to djubre, može se baciti sada u vatra! Eto tebi i akademiji! Kroz mesec dana opet u ruku i to

pragmatiko, nakar bo skupščina razpušćena.

* Odgoditev orijentalne konference. Glasom vesti iz Londona so diplomatski krogi prepričani, da bo orijentalna konferenca, vsled akutne krize angleške in italijanske vlade preložena. To želi pred vsem Anglija sama, ker ji njeno stališče na vzhodu precej omaje-no in ji je močna vlada nujno potrebna.

* Bivši ameriški predsednik Wilson leži na smrtni postelji. Paraliza napreduje, bolezen se slabša od dne do dne. Katastrofa je neizogibna.

Dnevna kronika.

— Klerikalno časopisje je zadnji čas zagnalo strašen krik proti centralizmu, češ da zapira v Sloveniji takozvane zasilne šole (šole v oddaljenih hribih). Sveda je to laž. Zaprla se ni niti ena zasilna šola, opuščena je tudi misel na restringiranje učnega osebja.

— Mobilizacija nacionalistov na ozemlju ljubljanskega odbora »Orjune« je proglašena.

— Razsvetljava potniških vozov. — Polagoma smo se že skoraj navadili, da se vozimo na naših železn. v nerazsvetljenih vozovih. Mnogo se je o tem že pisalo, in kritiziralo in izgledalo je že, da bo ostalo vedno pri starem. Sedaj pa poročajo listi, da so železniška ravnateljstva dobila iz Dunaja večje množine materijala za instalacijo strojev, ki proizvajajo plin za razsvetljavo vagonov. Kakor izvemo, bo najkasneje v enem mesecu že vse urejeno in vsi potniški vozovi razsvetljeni.

— Enkratni prispevek za uradništvo. Minister za soc. politiko dr. Žerjav je predložil ministrskemu svetu predlog, naj se državnim nameščencem nemudoma izplača enkratni prispevek, da si morejo pred zimo nabaviti vsaj najpotrebnejšo obleko in obuvalo. Finančni minister zahteva za to nova sredstva. Razprava še ni zaključena in minister dr. Žerjav še nadaljuje svojo akcijo.

— Kako misli Amerikaneec o naši državi. Znaní ameriški publicist in urednik »Qur Worlda« Herbert S. Houston je imel pred kratkim v čikaškem trgovskem društvu predavanje o temi: »Kam plove Evropa«. Kakor poroča čikaški »Hrvatski Glasnik« se je gosp. Houston le na kratko bavil s posameznimi državami. — Zapomnili smo si samo te le stavke, piše list: »Ko sem se poslovil od Tardieua, pred odhodom v London, mi je ta rekel: Pozdravite mi Keynesa (angl. gospodarskega eksperta na mirovni konferenci) ter mu recite, da se naši zaščitniki, mali narodi, o katerih je tako zelo dvomil, divno drže.« — »Ko sem bil v Beogradu v družbi čikaškega bankirja Stewarta,

in newyorškega finančnega Vanderlipa, se nisem mogel strinjati z Vanderlipovimi pesimističnimi nazori o Jugoslaviji. Stewart pa je dejal: Že sam prizor, ki ga nudi Beograd, mora vsakogar prepričati, da hoče in mora ta država napredovati. Tukaj se toliko gradi, da je presenečen celo vajen Amerikanec. In tako dela narod, ki je v svetovni vojni toliko pretrpel in izgubil. — Prijetno je slišati sodbo iz ust neodvisnega Amerikanca, sodba, ki nas krepi v prepričanju, da je naš narod dovolj močan, da — živi in napreduje.

— Od Sv. Jakoba v Slov. gor. smo prejeli od tamošnjih invalidov oster dopis o obč. slugi K. V., ki ni hotel sprejeti nekega važnega oznanila invalidov, da bi ga razglasil pri cerkvi, četudi se mu je hotelo, kakor je potrebno, plačati. Mislimo, da tako omalovaževanje onih, ki so žrtve nesrečne vojne, s strani obč. organov pač ni na mestu. Nasprotno smo mnenja, da je treba nesrečnikom po močeh iti na roko.

— Napad z nožem na cesti. Ko je 18. t. m. ob 7. uri zvečer v Ivanjkovcih poslovdja g. Lovra Petovarja g. Weber šel iz trgovine po glavni cesti v svoje stanovanje, ga je nekdo napadel z nožem in težko ranil. Napadalec klobuk so našli in lopova zasledujejo.

— Za zgradbo meščanske šole v Zeleni se je zadnji čas začel kazati živahen interes v prizadetih občinah. Stroški se proračunani na eden in trideset milijona kron, 70% te vsote je z izjavami občin, denarnih zavodov itd. že zagotovljenih.

— Nove kredite zahteva ministrstvo za soc. politiko in sicer za delavske domove, za borze dela in za zavarovalne zavode.

— Letalska šola vojne mornarice se je ustanovila v Tivatu (Boka kotorska) ter prične z rednim poukom dne 20. t. m. Šola traja tri leta. Absolventi te šole lahko napredujejo do podpolkovnika.

— Tovarna pohoštva pogorela. Kakor poročajo iz Subotice, je izbruhnil minulo sredo v tamošnji tovarni za pohištvo, last tvrdke Higler, požar, ki je tovarno z vsemi zalogami popolnoma upepelil. Škoda se ceni nad 4 milijone kron.

— Na dve leti težke ječe je bil 18. t. m. pred sodiščem v Osijeku obsojen lastniški župnik Lesni radi posiljevanja in seksualnega zapeljivanja nedoletnih deklic.

— Za zgradbo invalidskega doma v Beogradu je invalidno udruženje zbralo doslej že 4 milijone dinarjev.

— Radićev poslanec potuje z madžarskim potnim listom. Radić je poslal svojega poslanca dr. Kežmana v Ameriko, da bi med tamošnjimi Hrvati na-

A. Kaprin:

Zbunovi jorgovana.

Preveo Dušan D. Petković.

Nikolaj E. Almazov jedva je izdržao, dok mu je žena otvorila vrata, i ne skidajući ogrtač sa kapom na glavi, ušao je u svojo kabinet. Žena, čim je ugledala njegovo natmureno lice sa uzdignutim obrvama i nervozno upuštanjem domjom usnom, odmah je osetila da se dogodila nekakva velika nesreća... Čuteći pošla je za mužem. U kabinetu, Almazov je nekoliko minuta stajao na jednom mestu, gledajući nekuda u ugao sobe. Zatim je ispustio iz ruku kožnu torbu, koja je pala na pod i prosula se, a sam sesrozao na stolicu, zlobno pucajući svima prstima na ruci.

Almazov, mladi siromašni oficir, bio je slušalac generalštabne akademije i sada, tek što je došao otuda. Danas je imao da preda profesorima poslednji i najteži praktični rad — instrumentalno krokanje zemljišta....

Do ovog časa sve je ispilo završeno sa uspehom i samo Bogu i njegovoj ženi bilo je poznato, koliko ga je truda stalo. Počelo je time, što je famo stupanje u akademiju izgledalo nemogućim. Dve godine jedno za drugim Almazov je propadao, i tek treće, upornim radom savladno je sve prepreke. Da mu nije bilo žene, možda bi, ne našavši u sebi dovoljno energije, okanuo se svega. No Veročka mu nije davala da malakše duhom i neprestano podržavala u njemu bodrost.... Ona se je naučila da usreće svaki neuspeh sa jaspim, goto-

sa sramotom, na podsmeh svima. I to sve zbog pogane mrlje.... O, prokletstvo!

— Kakve mrlje, Kolja? Ja ništa ne razumem.

Prisela je na ivicu stolice i zagrlila Almazora. On se nije protivio, i produžavao je da gleda u ugao sobe sa uvredljivim izgledom.

— Kakva mrlja, Kolja? — pitala je ona ponova.

— Kakva mrlja, Kolja? pitala je ona ponova.

Ah, nu, obična mrlja, zelenom bojom. Ti znaš, da noćas nisam spavao do tri časa, moralo se dovršiti. Crtez je prekrasno izradjen i osenčen... To so svi kazali. Nu sedeći, ja sam se umorio, ruke su počele da se tresu i načinio sam mrlju... I još kakvu gustu mrlju kao blato.... Počeo sam da brišem i još više sam razmazao. Mislio, šta sada iz toga da storim i rešio sam se da na tome mestu načrtam gomilu drveću.... Krasno sam aspeo u ovome, i nije bilo moguće poznati da je tu bila mrlja. Odneo sam profesorima.

Tako, tako, da. A otkuda se ovdje, poručnice, kod vas, pojavilo žbunje? Trebao sam da kažem sve, kako je bilo. Nu, možda bi se samo nasmejali.... U ostalom ne, ne bi se samo nasmejali, — sitničar takov nemac, pedantan. Ja sam mu odgovorio: »Pa tu ima žbunjak. A on je govorio: Ne, ja tu okolinu poznajem kao svoje prste i ovde žbunova nema.« Reč po reč mi smo došli do prepirke. A tu je bilo još mnogo naših oficira. Kada Vi tako uporno tvrdite, govorio je on, da na ovom sed-

lu ima žbunova, to izvolite da sutra zajedno odjašemo tamo... Ja ću vam dokazati, da ste vi ili nebrizljivo radili, ili ste prećurali sa kartel...

— No, zašto on tako tvrdi, da tamo nema žbunova?

Ah, Bože, po čemu? Kakva mi ti dečija pitanja zadaješ. Po tome, što on već dvadeset godina zna okolinu bolje, no svoju spavaću sobu. Drekli pedant, kakvih retko još gde na svetu ima, a pri tome još i nemac. Nu, na kraju krajeva, uvideće se, da sam ja lagao i prepirku izazvao... Sem toga....

Za sve vreme razgovora, radio je iz peponice izgorele žigice, lomio ih na sitnu parčad, a kada je ućutao, s besom ih bacio na pod. Videlo se, da ovaj silni čovek tek što nije zaplakao.

Muž i žena dugo su sedeli u teškom razmišljanju ne govoreći ni reči. No odjednom Veročka energičnim pokretom skočila je sa stolice.

— Slušaj Kolja, mi moramo ovog trenutka ići. Oblači se brže.

Nikolaj Almazov namrštio se, kao od neizdrživog fizičkog bola.

Ah ne govori Vera gluposti. Valjda ne misliš da ću poći da se pravdam i izvinjavam... To bi značilo potpisati sebi presudu. Ne čini molim te, gluposti.

— Ne, ne gluposti, — odgovorila je ona, lupniviši nogom. Nikdo ti ne predlaže da ideš, da se izvadnjavaš. Već prosto, ako tamo nema tih budalastih žbunova, treba ih posaditi što pre. (Konec mrlje)

pravil reklamo za Radičovo republiko in nabral čimveč dolarjev. Kakor poročila newyorška »Danica«, blokaški list v Ameriki, se je dr. Kežman pred svojim odhodom v Ameriko sestal na Dunaju z avstrijskimi in madžarskimi zastopniki, s katerimi je sklenil posebno pogodbo. V Ameriko je dopotoval z madžarskim potnim listom. »Ali je to domoljubje?« vprašuje na koncu list.

— Šest milijonov kredita od ameriškega posojila zahteva ministrstvo prosvete, da se podprejo siromašne občine, ki ne morejo same graditi in popravljati osnovnih šol.

— Za nepretrgan delovni čas od 8. ure do 14. je prosilo svoje čefe odvetniško in notarsko uradništvo v Celju, ker je tudi sodišče uvedlo nepretrgan delovni čas.

— Abstinentski kongres se bo vršil tekom letošnje jeseni v Sarajevu, kjer se vrše že velike priprave. Kongresa se udeležijo več sto abstinentskih društev Jugoslavije.

— Proslava osvobođenja v Pragi. — Naši delegatje odpotujejo v Prago dne 26. t. m. preko Budimpešte. V Pragi jim priredi dne 27. banket, glavni dan proslave pa bo 28. oktobra. Dne 29. in 30. se bodo vršili izleti, dne 31. pa se naši delegatje in zastopniki zopet vrnejo v Beograd.

— Masarykov profesorski jubilej. Dne 16. t. m. je minilo 40 let, kar je prišel dr. Masaryk s svojimi predavalniki na češkem vseučilišču v Pragi.

— Smrt Enver paše, ki se je svojčas dementirala, se ponovno potrjuje. Nek očividec piše v moskovski »Pravdi«, da je videl, kako se je Enverpaša, zadet od petih krogelj iz puške zgrudil mrtve na tla ob priliki nekega boja.

— Izidra Duncan, znana francoska igralka, ki je dozdaj v Rusiji vodila posebno igralsko akademijo in se tam poročila z mladim ruskim pesnikom Jesenom, je hotela z njim nastopiti turnejo po svetu. Ameriška vlada ji je prepovedala vstop na ameriška tla in tudi njenemu umožni, češ da sta oba velika propagatorja boljševizma.

— Železniška konferenca v Benetkah. Železniška konferenca, ki bi se imela vršiti dne 16. oktobra v Benetkah, je odložena na poznejši čas, ker se je naš delegat ni mogel sedaj udeležiti. Madžarska delegacija je pooblastila italijansko vlado, da jo zastopa na poznejši konferenci. Na konferenci se bo razpravljalo o važnih prometnih in železniških vprašanjih.

— Ruska mornarica je pripravljena. Sovjetski vojni minister je izjavil, da je ruska mornarica popolnoma reorganizirana in pripravljena. Sovjetska vlada je sklenila, da priredi pred pristanišči sosednjih držav »parado«, katero se bo udeležilo dvoje težkih in enajst lahkih križark, štiri rušilec, osem podmornikov in osem transportnih ladij.

JDS.

Zbor zaupnikov demokratske stranke za mariborsko oblast je določen na 12. novembra dopoldne, na kar že danes opozarjamo vse cenjene somišljenike.

Mariborske vesti.

Maribor, 19. oktobra 1922.

— Imenovanje. Z najvišjim odlokom z dne 14. t. m. je bil imenovan dvorni svetnik Josip Fon za podpredsednika okrožnega sodišča v Mariboru, dr. Ivo Modic pa za višjega sodnega svetnika v Mariboru.

— Narodni soc. poslanec Brandner se je — kakor čujemo stalno naselil v Mariboru kot organizator svoje stranke v mariborski oblasti. Vsekakor zanimivo v teoriji gospodje po svojih ljubljanskih listih »Jugoslavija« in »Nova Pravda« pobijajo izvršbo ustavnih določb in zakonov glede ustanovitve mariborske oblasti — v praksi pa je pričenojajo z deljenim strankarsko-organizačnim delom po oblastih.

— Sanitetna kontrolna komisija. Iz občinstva nam poročajo: Ker se je »Tablor« že zavzel za red po naših javnih lokalih, ne bo odveč, ako stavimo na vse pristojne oblasti sledeča javna vprašanja: 1. Obstoj v Mariboru sploh kakšna sanitetna kontrolna komisija in kam se je obrniti, da se jo v potrebi najde? 2. Kedaj je bilo že to ko se je po gostilnah, kavarnah,

jedilnicah in trgovinah z živili izvršila temeljita kontrola potom take komisije? (To je moralo biti že strašno dolgo, ker mlajša generacija ne vemo če se spominja na tak dogodek). 3. Ali je tej komisiji že znano, kakšno mast rabijo nekatere gostilne, kako se vporabijo jedilni in pijačni ostanki, kakšne so shrambe za jedila, kakšna posoda se rabi po nekaterih kavarniških kuhinjah, kakšno mleko se prodaja, kje se shrani pecivo? 4. Ali odgovarja policijsko-sanitetnim predpisom, da so kavarne v sedanjem mrzlem deževnem času nezakurjene in včasih tako polne dima, da gost komaj vidi gosta in se po takem obisku pojavljajo razne obolevosti v grlu, sapniku, pljučih itd.? 5. Kdaj je sanitetna kontrolna komisija zadnjič preiskala sobe za tujece in kakšne svinjarije v perilu itd. je poleg stenice še našlo? Zelo smo radovedni, ako in kdaj dobite odgovor na ta vprašanja.

— Reforma mestnega stavbenega urada. Iz vrst interesentov za zgradbo novih stanovanj smo prejeli: V zadogromen aparat na stavbenem uradu, tvo »Gradbena akcija za Maribor« hvalvredno prizadeva, vzbuditi zanimanje za nove gradbe, prezidave stanovanj itd. Pomalo se kaže tudi že uspehi tega prepotrebne gibanja. Ampak da morajo interesi za nove gradbe prenesti toliko težkoč in ovir (pomanjkanje kredita itd.), saj mestna občina bi se morala potruditi, da takih itak redkih akcij ne ovira, marveč po možnosti propagira in podpira. Predvsem treba temeljite reforme pri našem mestnem stavbenem uradu. Pri dosedanjih večletnih gradbenih pasivnosti smo se opetovano čudili, čemu vzdržuje mestna občina za naše razmere tak ogromen aparat na stavbenem uradu, kakor ga najdemo le v velikih mestih, kjer se mnogo gradi. Če smo prav poučeni, je tu zaposlenih 10 do 12 tehničnih uradnikov, med njimi polovica inženjerjev, odnosno arhitektov, a na višjih mestih nikogar, ki bi bil zmožen tudi slovenščine. V tej konstataciji izključujemo vsak šovinizem ali sovrašstvo proti dotičnim gospodom. Ampak gre tu le za praktično stran tega vprašanja. Važne stavbene prošnje, pisane v slovenščini, ne more odločujoči višji uradnik rešiti brez prepisa ali daljšega komentarja od strani referenta, seveda ako je dotični referent sploh sposoben slovenščine. Na ta način se take prošnje nepotrebno zavlačujejo že v stavbenem uradu. Da za toliko uradnikov ni toliko dela, to je pri gradbenem mrtvilo v Mariboru umevno. In to se vidi tudi po tem, kako se vzdržuje uradne ure in kako so tehnični uradniki — izven uradno zaposleni. Človek ne ve, ali ima pri izvrševanju stavbenega nadzorstva pred sabo mestnega stavbenega uradnika ali privatnega strokovnjaka, ki vleče za svoje posle nagrado od podjetja. Uradne ure kakor so dozdaj določene in kakor se izvršujejo, so bile že dosedaj neprimerne in bodo še bolj, ko se prične tudi v Mariboru gradbeno delo. Kratkoterm reformirati treba ta urad, kako, to je skrb mestne občine. Skrb mestnega županstva pa je tudi, da se vse orošuje v gradbenih zadevah čimprej rešujejo. Ker danes zavlačevanje že vsako uro podražuje stavbo, dostikrat pa sploh vniči veselje dotičnega interesenta. Mrtve črke zastarelega stavbenega reda so spričo današnjih potreb povsod drugod na celi črti res — mrtve.

— Na naslov policijske oblasti smo prejeli od prebivalstva v magedalen-skem predmestju hude pritožbe nad dogodki v neki Götzovi gostilni v Frankopanovi ulici. Vsakdanji škandali in pretepi med gostilničarsko dvojico presedajo že vsem prebivalcem, zlasti še ker so naravnost v pohujšanje mladini, ki marsikaj vidi in sliši. Če se pa še povrh dogode slučaj, kakor minolo nedeljo pred očmi naših gostov v gostilni, slučaj, ki spada pod § 516 k. z., pa mora po mnenju prebivalcev magdalenškega predmestja že tudi policija vmes poseči. To je v interesu javne morale!

— Na naslov mestnega magistrata! Prebivalci Popovičeve ulice, ki niso ravno zadnji davkoplačevalci in najmanjše obdačeni, nujno prosijo, da se jim privoščijo poulična razsvetljava, kakor drugim meščanom, ker so na periferiji mesta, kjer se le včasih prikaže varnostni organ, izpostavljeni večji

nevarnosti, kakor pa prebivalci prometnih ulic, da eventualni napadi ne bodo tolmачeni na rovaš vojaštva, kakor je to v našem mestu navada.

— Stanovanja in hrana za kmetijske srednješolce. Drž. sred. kmetijska šola v Mariboru se otvori okoli 15. novembra t. l. Naprošajo se vsi, ki bi mogli oddati učencem e šole sobo z eno ali več posteljami, s hrano ali brez hrane, da pismeno javijo točen naslov in ceno za stanovanje učencem te šole sobo z eno ali več posteljami drž. kmetijske šole v Mariboru (vinarska šola) najdalje do 10. novembra.

— Pokvarjena mladina. Učenec drugega razreda meščanske šole Drago K. je dne 17. t. m. ukradel v knjigarni Heinz 45 dinarjev vredno knjigo, pri čemur pa je bil zasačen. Izgovarja se, da ga je k temu nagovoril neznan mladenič, s katerim bi si bil plen delil.

— Tatvina kolesa. Nekemu Alojzu Šprangerju je bilo iz dvorišča tovarne zvonov v Kopališki ulici ukradeno dvokolo, znamke »Puch«, črno pleskano, z novimi blatnimi obrabljenimi in navzgor obrnjenimi držaji, vredno 6000 K. O tatu ni nobenega sledu.

— Tatvina denarja. Ignac Kristan, zavirač na glavnem kolodvoru, je dne 18. t. m. kupil v trgovini železnice Kuhar nekaj žrebljev. Ko je pozneje potreboval denar, je opazil, da mu je bila ukradena njegova črna usnjata listnica z 1500 K. in legitimacijo južne železnice. Zraven njega v trgovini sta kupovala dva kmeta iz Prekmurja, ki sta na sumu, da sta si prilastila listnico, katero je Kristan bržkone pozabil v trgovini.

— Izguba denarja. Viničar Ivan Kranjc je dne 18. t. m. krog 11. ure izgubil na potu od Frankopanske ulice do Grajskega trga svojo delavsko knjižico z 1200 K. — Zasebnica. Franciška Šega je izgubila na potu od trgovine mesenin Tavčar v Jurčičevi ulici do Vetrinjske ulice rjavo usnjato listnico z 16.000 K in na 400.000 avstr. kron se glasečim potrdilom obmejne kontrole v Špilju. — Pošteni najditelji naj odda denar na policijskem komisarijatu. Izguba je posebno za viničarja zelo občutna, ker je bil to ves njegov zaslužek in prihranek za zimo.

— Pozor pred žepariji! Trgovskemu pomočniku Fridrihu Tanku je dne 16. t. m. v bioskopu izginila iz žepa njegova listnica z 500 kronami in raznimi listinami. Tatvine je osumljen nek mlad fant, ki je sedel poleg njega in je pred koncem predstave izginil.

— Prijet tat koles. Orožniška postaja na Teznu je aretirala radi raznih tatvin nekega Konrada Löschniga iz Razvanja, ki je tudi osumljen vloma na tezenskem kolodvoru. Pri hišni preiskavi se je našlo tudi dvoje koles, ki so bila bržkone ukradena.

— Če se ženske skregajo. Ana G. je pred 5 leti iz zapuščine svoje delodajalke, pri kateri je bila 13 let kot kuharica zaposlena, izmaknila nekaj telesnega in posteljnega perila in obleke. Pri tem ji je pomagala njena prijateljica D. Neža je dosedaj molčala o tatvini, ker pa se je z Ano G. kregala, je porabila priliko in jo naznanila oblasti. Ana G. se izgovarja, da ji je njena pokojna gospodarica perilo in obleko darovala še pred smrtjo, ker pa se zdi ta trditve neverjetna, bode imela priliko, zagovarjati se pred sodiščem.

— Prijet uzmovič. Karel Zirkounig, 17letni mladenič, je prodajal 18. t. m. na Glavnem trgu vreče in vrvi, ki jih je ukradel raz nezastraženega voza nekega posestnika pred gostilno »Dreissiger« v Lajtersbergu. Oškodovani posestnik se pozivlja, da se zglosi pri policijskem komisarijatu v Mariboru, kjer dobi ukradeno blago nazaj.

— Tatvina sraka. Znana tatnica je Marija Požarnik, 22 let stara iz Kamnice, ki je bila v več mariborskih kavarnah kot služkinja zaposlena, nikjer seveda ne dolgo, ampak samo toliko časa, da si je ogledala teren. Kradla je vse vprek, posteljino in namizno in telesno perilo, obutev, celo prstane drugim kavarnskim uslužbenecem. Bila je izročena okrožnemu sodišču.

— Nepošten slikarski pomočnik. Anton Laufer, slikarski pomočnik pri slikarskem mojstru Francu Krajncu v Čvetlični ulici, je svojemu mojstru pomeveril 400 K, ko ga je ta poslal inkasirati 800 K k neki stranki na Tezno, s pomeverjenim denarjem je izginil in se ni več prikazal pri mojstru.

— m Kavarna Beograd. Dnevno koncert brez povišanja cen.

— m Gospodične pevskega glasbenega društva »Drava« se naprošajo, da se udeležijo polnoštevno vaje, ki se vrši danes v četrtek dne 19. t. m. ob 19. uri.

— m Velika kavarna. Najmodernejša kavarna v Sloveniji. Na razpolago tu in inozemski listi. Eleganten Bar. — Dnevno koncerti.

Narodno gledališče.

Repertoire:

Četrtek, 19. okt. »Namišljeni bolnik«, izv. Premijera.

Petek, 20. okt. Zaprto.

Sobota, 21. okt. »Namišljeni bolnik«, ab. A.

— O —

Premijera. Izv. ab. (kuponi). V četrtek 19. oktobra 1922, ob 19 in pol:

Namišljeni bolnik

Komedija v treh dejanjih. Spisal Molière. Prevel J. Juvancič. Režira Bratina.

OSEBE:

Argan, namišljeni bolnik	Bratina
Belina, njegova druga žena	Bukšekova
Angelika, hči Arganova, Cleantova ljubica	Kraljeva
Luison, mlajša hči Arganova, Angelikina sestra	Savinova
Beralde, Arganov brat	Tepavac
Cleante, Angelikin ljubimec	Tomašič
Diaphorus, zdravnik	Grom
Tomaž Diaphorus, njegov sin, zaljubljen v Angeliko	Kovič
Purgon, Arganov zdravnik	Jerman
Fleurant, lekarnar	Košič
Bonnefoi, notar	Kopač
Toinette, služkinja	Bukšekova

Kraj: Arganov dom v Parizu. Čas: 17. stoletje

Gospodarstvo.

g Produktna borza v Novem Sadu, dne 17. oktobra: pšenica bačka 337.50, sremska 342, ječmen bački 270, sremski 275, oves bački 255, sremski 260, koruza bačka 235, sremska 292, fižol (novi) beli 320, pisani 310; moka (z vrečo) št. 0 bačka 510, za kuho 485, št. 6 (krušna) 445, otrobi pšenični (z vrečo) 150, mast svinjska ab Bačka 28.50, zelje glavno bačko 85, orehi bosanski 500, čebula 290. Tendence neizpremenjena.

Objave.

Š Glasbena Matica. Odbor pevskega društva naznanja vsem pevcem, da se s prihodnjim petkom, to je 20. t. m. začne zopet reden pouk v petju. Vsi udje se pozivljajo tem potom k rednemu obisku pevskih ur, ker stojimo neposredno pred novimi prireditvami in je škoda za vsak zamujen čas. Prvi sestanek vseh pevsk bo pravočasno naznanjen. Odbor.

Socijalna politika.

Dr. Rad. Pipuš:

Breme socijalnega zavarovanja za naše gospodarstvo.

(Dalje).

Razložek je le ta, da se 6 najnižjih razredov po dva in dva združilo v eden razred, in da so se ugodnosti zavarovancev teh razredov zboljšale, ker se je povišala njihova renta. Bistveno pa se je avstrijski zakon predrugačil, kar se tiče prispevkov zavarovanja. Po avstrijskem zakonu so prispevki znašali v vseh razredih 12% zavarovane plače. Od teh prispevkov je takrat v 4 najnižjih razredih plačal dve tretini službodajalec, eno tretino uslužbenec, v najvišjih razredih sta plačala službodajnik in zavarovaneec vsak polovico. Prispevki za zavarovanje, so se toraj po novem zakonu silno povišali, v najnižjem razredu celo od 12% na 48%, toraj na štirikratni znesek. Razun tega se je breme tega zavarovanja zvalilo skoraj popolnoma na službodajalca. S tem ogromnim povišanjem prispevkov pa se niso v isti meri povišale ugodnosti za zavarovance.

Zavarovanje proti boleznim in nezgodam je sedaj urejeno po zakonu od 14. maja 1922, št. 169 Uradnega lista. Ta zakon odgovarja v bistvu tozadevnim avstrijskim zakonom o zavarovanju delavcev proti boleznim in nezgodam.

Proti boleznim so bili v bistvu zavarovani delavci podjetij, ki so bila zavezana plačevati pridobnine, toraj industrija, obrt, trgovina, pa tudi odvetniške in notarske pisarne, zdravniški, inženjerski poklici itd. Ta zavarovanje se je sedaj razširilo na vse delojemalce izven kmetijske delavce. Ako postane delavec vsled bolezni za delo nesposoben, dobi v bistvu sedaj brezplačno zdravniško pomoč brezplačno zdravila in poleg tega že boleznino v gotovini. Brezplačno zdravniško pomoč in brezplačna zdravila dobijo tudi njegovi svojci, ako zbolijo. Boleznina znaša dve tretini, to je 66 odstotkov zavarovane mezde. Te ugodnosti dobijo zavarovani delavci oziroma njihovi svojci, ako poprej ne ozdravijo, 26 tednov. Za to zavarovanje pa je treba prispevati 5% delavčeve mezde. Ta prispevek mora plačati delodajnik, ki pa ima pravico, polovico tega prispevka zaračunati delavcu. Potemtakem znaša delodajnikov prispevek 2½% in delavčev prispevek tudi 2½% zavarovalne mezde. Razun tega dobijo zavarovane delavke ob porodu brezplačno babično pomoč in zdravljenje, podporo za porodnico za 4 mesece, ki znaša ¼ zavarovane mezde, podporo za dečko opremo, ki znaša ¼kratni znesek zavarovane mezde in po preteku omenjenih 4 mesecev skozi 20 tednov tudi podporo za dojenje, ki je enaka polovici zavarovane mezde, a ne sme znašati več kakor 3 Din. na dan.

(Dajle prihodnjic.)

Akcijska za miloščinarje. Veliko je v naši državi javnih uslužbenecv ter njih vdov in sirot, ki po zakonu nimajo pravice do penzije, žive pa v skrajno slabih razmerah. Dne 24. apr. 1919. je min. svet sklenil, da se jim lahko daje miloščina. Ta sklep pa je ostal med spisi ministrstva financ, kjer se je pa tudi nabralo nad 2000 prošenj za miloščino. Sedaj je te dni podal minister dr. Žerjav v min. svetu poročilo o žalostnih socialnih razmerah vseh teh rodbin in ljudi, ki že leta čakajo na miloščino. Min. svet je sprejel dr. Žerjavov predlog, da se z reševanjem teh prošenj poveri ministrstvu za soc. politiko. Minister dr. Žerjav je imenoval posebno komisijo za reševanje teh prošenj in naročil nujno reševanje. Oddelki ministrstva za soc. politiko pri pokrajinskih upravah so dobili naročilo, naj nemudoma vpošljejo event. še pri njih ležeče prošnje. Pravice do miloščine imajo: 1. vsi za službo onesposobljeni javni uslužbeni, ki so imeli najmanj 3 leta javne službe, predno so postali za službo nesposobni; 2. rodbine padlih ali umrlih javnih nameščenecv, ki so imeli najmanj tri leta nepretrgane javne službe od dneva smrti nazaj štete. Miloščina ne sme presegati letno 2000 dinarjev in se določi za vsak slučaj posebej z obzirom na imovino in število še nedoraslih otrok. Načelno določeno miloščino le oni, ki nimajo dohodkov in niso sposobni za delo in sicer sorazmerno po položaju javnega uslužbenca, njegovi takratni plači in velikosti rodbine. Miloščina se daje s krajevim ukazom na tri leta. Podaljšanje dovoljuje minister za soc. politiko. Če kdo, ki bi bil do miloščine upravičen, še ni zanjo prosil, naj to nemudoma stori.

Vprašanje brezposelnosti. Vse države imajo poleg drugih velikih problemov tudi problem brezposelnosti, ki dela skoro največ preglavice posebno Angliji, Italiji in Čehoslovaki. Pri nas je bilo dosedaj to vprašanje hvala Bogu še mrtvo. Ali v zadnjem času vsled redukcije državnega uradništva in vsled dotoka tujih elementov postaja tudi pri nas to vprašanje občutno, to pa le zbog zanikarnosti posameznikov kakor tudi tvrdk. Imamo pač borzo dela, do katere pa kaže ravno najinteligentnejši sloj, uradništvo, največje nezaupanje ali vsaj podcenjevanje. Obrnil sem se na tukajšnji borzo dela, kjer sem pa našel samo šest moči, ki iščejo uradniška mesta, prijavilo pa se mi jih je ta teden največ deset oseb s prošnjo, da bi jim preskrbel kako mesto. Pri obletavanju raznih tvrdk sem prišel celo do neke tvrdke, ki mi je rekla, da je zaman iskala spretnega knj.

govodjo in je slednjič morala poveriti mesto nekemu svojemu nastavljenec, ki je bil pa namenjen za ves drugi resort. Jasno je, da pri taki zmedbi trpijo tvrdke in še več pa uradnik, ki kljub svoji poštenosti vsled snole ne zadene na tvrdko, ki bi ga krvavo rabila. Uradniki sami pa radi nimajo nobene posebne organizacije, vsled česar marsikdaj tvrdke izrabljajo svoje moči, držeč jih čez uro v svojih uradih brez vsakeršne odškodnine. To je od strani uradništva krumirstvo in klečeplazstvo na škodo svojih kolegov, od strani tvrdk pa izrabljanje svojih nastavljencev, ki se iz strahu pred brezposelnostjo ne uprejo taki zahtevi. Čemu imamo »inspekcijo dela« in čemu »Borzo dela«? Dolžnost vsakega brezposelnega uradnika je, da se javi pri »Borzi dela«. »Inspekcija dela« pa naj pošlje svoje ljudi nadzorovat delo! — Ne zahtevajte pa samo od države redul!

Iz življenja in sveta.

Zlato v morju.

Koliko ljudi sanja o zlatih zakladih, ki leže na dnu morja! Poznal sem nesrečnika, ki je zblaznel ob fiksni ideji, da leži v Gibraltarni ožini ogromen zlati zaklad, ki ga mora dvigniti. Obiskal sem ga kasneje v blaznici. Imel je baš svetel trenutek, a ni govoril o drugem, nego vedno le o tistem velikanskem zlatem zakladu. Želel po zlatu je objela vse narode. Zlato, ki ga je naplavila voda v zrcelih na zemsko površje, je že davno izčrpano v deželah stare kulture. Danes vsakdo, ki hrepeni po zlatu, gleda le še v novi svet, kjer so baje še cela velikanska zlata polja.

Vrednost zlata je rasla, ko je l. 1848 bila najdena zaloga v Kaliforniji, kjer je tekom prvih osem let znesla vrednost 2.587.000.000 frankov. Leta 1851 so našli zlato v Avstraliji in samo do leta 1856 se je nabralo zlata za 2.500.000.000 frankov. Ta množina je bila na razstavi v Londonu ponazorjena z obeliskom 21 m višine in 5 štirih metrov temelja.

Leta 1856 so dali ruski rudniki na Uralu zlata v vrednosti 1.800.000.000 frankov. Vrednost zlata je sicer neprestano kolebala, vendar pa je vstala na znatni višini, kakor kažejo današnje valute denarja, ni ga pa vedno dovolj za vzdržanje ravnesja denarja.

Cena zlata ne leži v nje blesku in izrednih lastnostih, ki so jih poznali že najstarejši ljudje, ampak baš v njegovi redkosti. Ako bi zlato bilo splošno razširjena ruda, kakor je na pr. železo, bi že bilo ob svoji vrednosti in žeja po zlatu bi že bila utešena.

Pred prilično pol stoletjem je bilo doganjano, da se v morski vodi in vodah mnogih rek nahaja zlato, a v neprimerno malih množinah. Ta pojav nas ne more presenetiti, saj je kemija ugotovila v morski vodi že nad 40 kemičnih prvin, večina seveda samo v minimalnih količinah. Mikrokemija se je danes že tako spopolnila, da se že v četrt litru vode more ugotoviti 0,000,002 g zlata. Ali pa je tehnično mogoče širnemu oceanu iztrgati to zlato? Kemik E. Höppler odgovorja na to vprašanje s poučljivim člankom (Umschau 1922 št. 11.) na podlagi današnjega stanja vede. Ugotovljeno je, da voda v Adriji vsebuje v kubičnem metru 3-4 mg. v Atlantskem oceanu 5-11 mg. Ob avstralskem obrežju (pri izlivu reke Murray) naraste množina zlata na 40-65 mg v cbm. Dalje vsebuje zlato v malih množinah skoro vse reke: Ren na pr. 0,02 mg v cbm. Vroči tok Stearnbatspringe v Nevadi izločuje stalno znatne množine zlata. Znatne množine zlata so ugotovljene skupno s srebrom v bajnih morskih globinah. Mirno se da vsa množina zlata v svetovnem morju ceniti na 5 do 6 milijard ton, množina srebra pa prilično na 10 do 12 milijard ton.

Kako je prišla ta ogromna množina v morje? Kakor vodovje Rena odnaša z 2000 kub. m vode na sekundo do morja 1200 kg zlata v letu, tako tudi druge reke odnašajo več ali manj s svojimi vodami, zlasti iz zlatonosnih krajev Amerike, Avstralije in južne Afrike. Vsa množina vode, oddane od rek celega sveta v ocean, znaša letno približno 25 bilijonov cbm. Ako vzamemo kot merilo za vsebnost zlata v tej množini vode rensko vodovje (0,02 mg v cbm), pridemo na to, da se od rek odda oceanu letno prilično

500 ton (1 tona na železnici je 1000 kg) zlata.

V kaki obliki pa se nahaja zlato v oceanu? Glasom najnovejših ugotovitev je zlato v morski in večni vodi v koloidarni (brezoblični) formi, to je v neizmerno malih praških, kojih premer je prilično 0,000,02 mm. V morski vodi se vsled pripojite soli ti praški združujejo v večje dele in padajo v globino. Tako je razlagati znatni obseg zlata v morskih globinah. S stalnim pritokom zlatonosnih rek se obseg zlata drži na isti višini.

Šest milijard ton zlata v morju! Torej imajo prav oni, ki sanjajo o ogromnih zlatih zakladih na morskem dnu. Gori navedeni znanstvenik ponazoruje to množino zlata bralcem sledeče: Mislite si krog cele Bavarske masivni zid, postavljen iz morju odyzetega zlata. Zid bi moral biti 5 m debel in 50 m visok. Če bi se pa ta množina zlata enakomerno raz-

delila med prebivalstvo cele zemeljske oble, bi dobil vsak človek 130 milijonov v čistem zlatu. Seveda bi pa tako razdeljeno zlato izgubilo vsako ceno.

Nastane še vprašanje: Kako je mogoče spravljati zlato iz morske vode? Poskusi so se vršili že na razne načine, s pomočjo cinovih soli in z drugimi sredstvi. Postopek se je sčasoma tako izpopolnil, da moremo že danes govoriti o posebni metalurgiji morskega zlata. Vendar se danes še ne da govoriti o tem, ali se bodo izplačali ogromni stroški za tehnične finise, ki so potrebne za pridobivanje morskega zlata gospodarsko tako izpopolniti, da se procedura znatno poceni. To vprašanje razrešiti je naloga vede.

Glavni urednik: Radivoj Rehar

Odgovorni urednik: Rudolf Ozim.

Mala oznanila

Ljubljana samostojna knjigovodkinja se išče za takor. Naslov: Poštni predal št. 18. Maribor. 2014 3-2

Frizarka za dame, Dunajčanka, prva moč, zeli službo v Mariboru z 10 novembrom. Ponudbe z navedbo pogojev na upravo »Tahora«. 2013 1

Učiteljica, mirna stranka, prosi za cisto, mehlovano sobo s posebnim vzhodom. Ponudbe na upravo »Tahora« pod »Učiteljica«. 2008 2-2

Dvonedstropna hiša v Mariboru, 15 let stara, z devetimi stanovanji, v sredini mesta, se proda. Ponudbe na upravo tega lista pod »Dvonedstropna hiša«. 2001 3-3

Popolnoma novo moško kolo, znamka Puch, se takoj proda. Naslov pove uprava. 2024

Na prodaj: Stoli, omare, kompletne postelje, umivalnik, kredenca, perle, podglavniki, zastirki, pisalna miza, oloman in dr. Vpraša se: Rotovski trg št. 8, I. nad tr., levo. 2032

Posestvo v bližini Maribora. 10 orolov z vinogradom, gozdom, njivami in lepo stanovanjsko hišo se zamenja s hišo v Mariboru, katera ima veliko dvorišče ali vrt. Pojasnila da e pisarne K. Troha, Maribor, Slovenska ulica št. 2. 2025

Pisalne stroje, nove in rabljene, dobavlja American Import Company, Maribor, Koroska c. 24. 1853

Suhe gobe, lipovo cvetje, brinjevo olje in poljske pridelke plača najbolje tvrdka Sirc-Rant, Kranj. telef. int. št. 9, in nudi po najnižjih cenah na debelo sladkor, riž, olje, kavo itd. Prosim za ponudbe gob z vzorci. 1403

Gonilni jermeni iz najboljšega usnja, v vseh ideh širinah takoj dobavne pri Iv. Kravos, Aleksandrova c. 13. telefon interurban 207. 10-1868

Na prodaj: Jedilno orodje, krozniki, kuhinjska posoda, kozarci vseh vrst itd. Ruška cesta 45, prtiliče, vrata št. 2. 1993 4-3

Dobro mleko se dobi v mlekarni Ivana Golob, Slovenska ulica 16. 1944 10-9

Pozor!
Partijo zimskega perila

predaja po jako ugodni ceni 1966 medna trgovina 3-2

B. Veselinovič & Komp.
Maribor, Gospodna 26.
Vsemu blagu so znižane cene.

Najboljši

beli koroški krompir

vsako množino po ceni, ter večje število dobro ohranjenih zabojev

za dobiti v delikatesni trgovini

Feliks Pučko, Maribor

Aleksandrova cesta 31. 2023

Vedno sveže kislo zelje
najboljše kakovosti

1974 Maribor. 6-3

Pristopajte k Jugoslovnski Matici.

Lepa, moderno zidana

hiša v Mariboru

dvonedstropna, s 24 okni na cesti, trgovskim lokalom z opravo, velikim dvoriščem in vrtom za zelenjavo, vse v najboljšem stanju, se proda. Cena 210.000 D. Vprašati je Aleksandrova c. 32, v trgovini. 2019

Moje znano dobro

kislo zelje

se od danes naprej zopet dobi ob vsakem času.

Priporočam nadalje svojo trgovino z vedno svežo zalogo banatske pšenične moke, koruznega zdroba, nadalje sladkor, kavo, riž, bučno in namizno olje po najnižjih dnevni cenah in najboljše kakovosti. 5-3

J. Sirk, Glavni trg.

Zimsko perilo klobuki
1954 10-5

dežniki, copate, negavice, rokavice, samoveznice, razno modno in galanterijsko blago v veliki izbiri in najceneje pri

JAKOB LAH, Glavni trg 2.

Seno, slamo, drva, premog, žito, krompir, sadja in druga deželna pridelke kupuje in prodaja **ANDREJ OSET, Maribor, Aleksandrova cesta 1328** št. 57. Telefon št. 88.